

Brukermedvirkningens vilkår

Frode Thuen

Senter for kunnskapsbasert praksis, Høgskolen i Bergen

Sigrun Tømmerås

Brukererfarer og eier av Sigruns blogstomm-blog.blogspot.no

Jeg leste med stor interesse innlegget i desembernummeret om brukermedvirkning av Erling Jahn, Jan Stensland Holte og Ragnfrid Kogstad, som svar på en kronikk Eystein Victor Våpenstad hadde i Aftenposten i november. I et nytt innlegg i Aftenposten 11.12. setter Våpenstad empati *i stedet for* brukermedvirkning. Men empati innebærer å tro seg være i den andres sko. Det er farlig når den sterke part i en relasjon – Våpenstad vektlegger selv maktasymmetrien i terapi, og det ser absolutt ikke ut til at han ønsker å rokke ved den – påberoper seg å ha slik innlevelsessevne. Sosiologen Pierre Bourdieu sier i boken *Distinksjonen* at den med makt i en relasjon omdefinerer den undertryktes styrke, til «uforutsigbar naturkraft» og «driftenes vold». Det er da også diagnoser Våpenstad «lever seg inn i», ikke levende mennesker.

Her har jeg også en innvending mot innlegget til Jahn, Holte og Kogstad, nemlig at det ikke skiller mellom psykisk lidelse og diagnose. Psykiatriske diagnoser:

- vedtas ved avstemning i komiteer
- kommer og går
- avhenger av eksterne faktorer, som det til enhver tid herskende syn på «normalitet» og toleransen for menneskelig mangfold, og legemiddelindustrien
- settes vanligvis uten medvirkning fra brukeren (journalen skrives av kun den ene part)
- forsterker kulturelle tabuer.

Waldemar Rognes sier følgende om diagnosens generelle konsekvens: «I den utstrekning nye behandlere leser dokumentene og merker seg diagnosene, er konsekvensen at personen om og om igjen blir møtt med de samme selektivt pregede, realitetsfastfrysende, selvoppfyllende og negative forventningene» (Impuls, nr 1, 2003).

For oss som er ofre for gjentatte traumatiseringer fra andre mennesker tidlig i livet, kan konsekvensen være at vi på ny blir ofre. Essensen i traumatet er ekstrem avmakt og isolasjon, og diagnosen innebærer å bli utsatt for andres definisjonsmakt og ekskludering fra fellesskapet.

Reell brukermedvirkning, likeverdighet og genuin dialog i terapirelasjonen, som Jahn, Holte og Kogstad ønsker seg like sterkt som undertegnede gjorde i sin tid som psykologklient, er rett og slett ikke mulig med bruk av den psykiatriske diagnostikken.